

به نام پروردگار مهربان

تاریخ کنکور

دهم | یازدهم | دوازدهم

بهروز یحیی

مهم ترین رویدادهای اسلام در مدینه

رویداد	سال وقوع
هجرت پیامبر از مکه به مدینه، بنای مسجدالنبی، عقد پیمان برادری میان مسلمانان، انعقاد پیمان نامه عمومی مدینه، نزول آیات جهاد، تشکیل نیروی نظامی مسلمانان و رخ دادن چند سریه و غزوه ابواء	۱ ق
غزوه بدر، تغییر قبله از بیت المقدس به کعبه، ازدواج حضرت فاطمه (س) و حضرت علی (ع) و اخراج یهودیان بنی قینقاع از مدینه	۲ ق
ولادت امام حسن (ع)، غزوه احد و کشتار فجیع مبلغان مسلمان در بئر معونه و رجیع	۳ ق
رویارویی با یهودیان بنی نضیر و اخراج آنان از مدینه و ولادت امام حسین (ع)	۴ ق
غزوه دومة الجندل و احزاب (خندق) و برخورد با یهودیان بنی قریظه و دفع خطر آنان	۵ ق
پیمان صلح حدیبیه و ارسال نامه از جانب پیامبر به پادشاهان ایران، روم، حبشه و مصر و دعوت آنان به اسلام	۶ ق
غزوه خیبر و پیمان صلح با یهودیان ساکن فدک	۷ ق
جنگ موته، فتح مکه و غزوه حنین	۸ ق
غزوه تبوک، ویرانی مسجد ضرار و دفع توطئه منافقان، نزول آیات براءة از مشرکان و ورود نمایندگان قبایل عرب به مدینه و پذیرش اسلام	۹ ق

سال وقوع	رویداد
۱۰ ق	ادامهٔ ورود نمایندگان قبایل به مدینه، قبول اسلام و انجام حجةالوداع توسط رسول خدا، اجتماع غدیر خم و انتصاب علی(ع) به جانشینی پیامبر
۱۱ ق	تجهیز سپاه اُسامه برای نبرد با رومیان و وفات رسول خدا

هجرت پیامبر و پیروانش از مکه به مدینه

به وجود آمدن پایگاهی امن و مطمئن در یثرب برای مسلمانان در نتیجهٔ پیمان عقبهٔ دوم

هجرت مسلمانان به یثرب به فرمان پیامبر

تا هنگام فتح مکه در سال ۸ ق، هجرت به مدینه و ترک نکردن آن شهر، یکی از شروط بیعت با پیامبر و پذیرش دعوت به اسلام بود.

خروج مخفیانهٔ پیامبر از مکه به سوی یثرب به دنبال دسیسهٔ مشرکان در دارالندوه برای کشتن او

نکته: به مسلمانان مدینه، انصار و به مهاجران بی بضاعتی که در جوار مسجد اقامت داشتند، اهل صفا می گفتند.

اقدامات پیامبر برای ایجاد همبستگی بین مهاجران و انصار

پیمان برادری، تحکیم وحدت دینی: این پیمان، با هدف ایجاد همدلی و وحدت دینی میان مسلمانان، بدون در نظر گرفتن وابستگی‌های قبیله‌ای بسته شد.

پیمان‌نامهٔ عمومی مدینه: در این پیمان‌نامه برای متحد کردن مدینه از نظر سیاسی، نظامی و برقراری نظم و امنیت پایدار، حقوق و مسئولیت‌های هر یک از گروه‌های مسلمان و غیرمسلمان و چگونگی ارتباطشان با یکدیگر نوشته شده بود. (طبق تصمیم پیامبر)

درس ۲ تاریخ؛ زمان و مکان

• دانش تاریخ بدون توجه به زمان، معنایی ندارد؛ زیرا رویدادهای تاریخی در زمان معینی در گذشته روی داده‌اند و بدون آگاهی از زمان روی دادن آن‌ها، نمی‌توان به درکی درست و منطقی از تاریخ دست یافت.

ابداع گاه‌شماری

یکی از دستاوردهای مهم بشر، اندازه‌گیری زمان و ابداع گاه‌شماری (تقویم) بود.

گاه‌شماری، نظامی است که انسان برای اندازه‌گیری دقیق (ماه و سال) ابداع کرده است.

علوم مرتبط با گاه‌شماری: ریاضیات، نجوم و فیزیک
انسان ساعت شنی، آفتابی و آبی را در نتیجه نیاز به زمان‌سنجی و اسطرلاب را برای رصد خورشید، ماه، ستارگان و سیارگان دیگر اختراع کرد.

اسطرلاب

ساعت آفتابی

ساعت شنی

۲ علم و آموزش

۱. معارف اسلامی

علم	عالم	آثار و تألیفات
تفسیر	<ul style="list-style-type: none"> • محمد بن جریر طبری • شیخ توسی 	جامع البیان فی تفسیر القرآن تفسیر تبیان
حدیث	<ul style="list-style-type: none"> • محمد بن اسماعیل بخاری • مسلم بن حجاج نیشابوری • محمد بن یعقوب کلینی • شیخ صدوق 	صحیح بخاری صحیح مسلم الکافی من لایحضره الفقیه
فقه	<ul style="list-style-type: none"> • ثابت مرزبان • شیخ توسی 	پایه گذار مذهب حنفی بود. النهاية و مبسوط
کلام	<ul style="list-style-type: none"> • حسن بصری • فضل بن ابوسهل بن نوبخت 	متکلم، مفسر، محدث، واعظ، فقیه متکلم، شیعه مذهب

۲. فلسفه

<ul style="list-style-type: none"> • پایه گذار فلسفه مشایی بود که تلفیقی از جهان بینی اسلام و فلسفه ارسطویی و نوافلاطونی است. • لقب ارسطو، معلم اول و لقب فارابی معلم دوم است. 	فارابی
<ul style="list-style-type: none"> • فلسفه مشایی را به اوج رساند. • مؤلف کتاب شفاست. (یکی از بزرگترین دایرةالمعارف های علمی و دانشنامه عالی دربارۀ فلسفه) • برای نخستین بار در دانشنامه عالی یک دوره فلسفه را به زبان فارسی تألیف کرد. 	ابوعلی سینا

آثار معماری عصر صفوی

نام	توضیحات
میدان نقش جهان	<ul style="list-style-type: none"> • به همت شاه عباس اول ساخته شد. • مهم‌ترین ویژگی آن شکوه، عظمت، کاربردهای متنوع و ویژگی دیگر آن ارتباط داشتن با مرکز پررفت‌وآمد شهر، یعنی مسجد و بازار بود.
مسجد جامع عباسی (مسجد امام)	در زمان شاه عباس اول و در میدان نقش جهان ساخته شد.
مسجد شیخ لطف‌الله	<ul style="list-style-type: none"> • در میدان نقش جهان ساخته شد. • از نظر وسعت و ابعاد کوچک‌تر از مسجد جامع عباسی، اما از نظر معماری بی‌نظیر است.

هنر

۱. نگارگری و خوشنویسی

آوردن **کمال‌الدین بهزاد** از هرات به تبریز توسط شاه اسماعیل تلفیق **مکتب هرات** با عناصر جدید و پایه‌گذاری مکتب تبریز توسط **کمال‌الدین بهزاد** یکی از شاهکارهای این عصر، کتابت و تصویرگری شاهنامه بود که به شاهنامهٔ تهماسبی معروف شد و نقش‌های آن توسط سلطان محمد تبریزی و **جلال‌الدین میرک** به تصویر درآمد. ایجاد مکتب **نگارگری قزوین** در زمان شاه تهماسب اوج شکوفایی هنر نگارگری در زمان شاه عباس اول پایه‌گذاری مکتب **نگارگری اصفهان** توسط **آقارضا عباسی**

شاهزاده محمدبیک گرجی،

یکی از شاهکارهای نگارگری رضا عباسی

● مهم‌ترین نوآوری آقارضا عباسی، به تصویر کشیدن زندگی روزمرهٔ عموم مردم بود.

● میرعلی هروی و میرعماد حسنی قزوینی در هنر خوشنویسی زبانزد بودند.

۲. بافندگی

تبدیل هنر فرش‌بافی به یک صنعت ملی
 بافت فرش اردبیل به سفارش شاه تهماسب اول برای پیشکش به مقبرهٔ شیخ صفی‌الدین اردبیلی توسط هنرمندان کاشانی
 این دوره به عصر طلایی هنر پارچه‌بافی در ایران مشهور شده است.
 اصفهان، یزد و کاشان مهم‌ترین کانون‌های پارچه‌های زری‌بافت هستند.
 کرمان مهم‌ترین کانون تولید شال ترمه بود.

۳. فلزکاری

توسعهٔ استفاده از فولاد
 نوشتن اشعار زیبا و سخنان نغز روی فلزکاری‌ها
 طلاکاری روی فلزات (مهم‌ترین ویژگی فلزکاری این عصر)

نمونه‌ای از آثار فلزی دورهٔ صفوی

دستاوردها و تحولات رنسانس و عصر جدید

۱ گسترش اندیشه اومانیسم (انسان‌گرایی)

- ریشه داشتن اومانیسم یا انسان‌گرایی (یکی از وجوه مهم تفکر رنسانس) در فرهنگ یونان باستان
- معنای اومانیسم: حرمت نهادن به اعتبار و ارزش انسان و تصدیق استعدادها و توانایی‌های او
- ایجاد نهضت ادبی و شکوفایی هنر و معماری در ایتالیا به دنبال تفکر اومانیستی
- به‌وجود آمدن آثار بی‌نظیر توسط هنرمندان دوره رنسانس به‌ویژه در نقاشی، پیکرتراشی (مجسمه‌سازی) و معماری با محور قرار دادن انسان و طبیعت
- تأکید هنرمندان دوره رنسانس بر زیبایی، خصوصیات جسمانی انسان و خصلت‌های درونی شخصیت‌های موردنظر خود
- شکوفایی هنر رنسانس با ظهور سه هنرمند مشهور ایتالیایی، یعنی لئوناردو داوینچی، رافائل و میکل آنژ
- تابلوی نقاشی شام آخر و مونالیزا (لبخند ژکوند) اثر داوینچی و تابلوی مدرسه آتن اثر رافائل است.

تابلوی شام آخر اثر داوینچی

تابلوی مدرسه آتن اثر رافائل

- بر اساس نظریه جدید آموزشی، هدف آموزش و پرورش، تربیت دانشمندان برجسته نبود؛ بلکه می‌خواستند شهروندانی را تربیت کنند که نقش سودمندی در جامعه ایفا کنند و در حیات شهری فعال باشند.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

۲۴۹. رنسانس به چه معناست و از کدام کشور آغاز شد؟

(۱) انسان‌گرایی - ایتالیا

(۲) انسان‌گرایی - یونان

(۳) نوزایی و تجدید حیات - ایتالیا

(۴) نوزایی و تجدید حیات - یونان

۲۵۰. در دوران فنودالیسم، رشد شهرنشینی و قدرت گرفتن شهرنشینان (بورژواها) از سواحل بندری کدام کشور اروپایی آغاز گردید؟
(سراسری خارج ۹۷)

(۱) اسپانیا

(۲) ایتالیا

(۳) فرانسه

(۴) انگلستان

۲۵۱. چه عاملی استقلال و آزادی عمل بیشتری برای دولت‌شهرهای ایتالیایی در اواخر قرون وسطا به وجود آورد؟

(۱) درگیری‌های پاپ‌ها و پادشاهان

(۲) رشد تجارت

(۳) رشد اندیشه انسان‌گرایانه

(۴) افول فنودالیسم

۲۵۲. یکی از وجوه مهم تفکر رنسانس چه بود و ریشه در کدام فرهنگ داشت؟

(۱) بورژوازی - یونان باستان

(۲) بورژوازی - روم باستان

(۳) اومانیسم - یونان باستان

(۴) اومانیسم - روم باستان

۲۵۳. نقاشی شام آخر و مدرسه آتن به ترتیب آثار چه کسانی است؟

(۱) داوینچی - رافائل

(۲) میکل‌آنژ - داوینچی

(۳) رافائل - داوینچی

(۴) میکل‌آنژ - رافائل

۲ تحولات علمی

ارائه نظریه چرخش زمین به دور خورشید توسط نیکلاس کوپرنیک در رساله گردش اجرام سماوی تأیید نظریه کوپرنیک با مطالعات کیپلر و اختراع تلسکوپ توسط گالیله کوپرنیک در حال رصد ستارگان مطالعه کارکرد قلب و چگونگی گردش خون توسط ویلیام هاروی ظهور فلاسفه‌ای مانند دکارت (بنیان‌گذار سبک تحقیق در ریاضی) و فرانسیس بیکن (از طرفداران روش شناخت تجربی در مطالعات علمی) اختراع دستگاه چاپ توسط گوتنبرگ آلمانی

۳ اکتشافات جغرافیایی و شروع استعمارگری اروپاییان

◀ انگیزه و عوامل اکتشافات جغرافیایی

جاذبه سرزمین‌های شرق دور (هند و چین) برای اروپاییان، به‌ویژه پرتغالی‌ها و اسپانیایی‌ها افزایش اطلاعات جغرافیایی و توسعه مهارت دریانوردی اروپاییان در دوران پس از جنگ‌های صلیبی و اواخر قرون وسطا

◀ دلایل علاقه پرتغالی‌ها و اسپانیایی‌ها به کشف راه‌های جدید

قادر نبودن به رقابت با دولت‌شهرهای ایتالیایی در دریای مدیترانه و دشمنی و ستیز با حکومت عثمانی تکامل نقشه‌کشی توسط اروپاییان و استفاده آن‌ها از ابزارهایی مانند قطب‌نما و اسطرلاب (اختراع چینی‌ها) بازگشت دریانوردان پرتغالی با مال‌التجاره‌ای شامل فلفل و سنگ‌های قیمتی از هند

منتقدان به تاریخ‌نویسی سنتی

توضیحات	اثر	دوره	مورخ
<ul style="list-style-type: none"> ● علاقه‌مند به حقیقت‌نویسی و مختصر‌نویسی ● از پیشگامان انتقاد به تملق و متکلف‌نویسی 	تاریخ ذوالقرنین	فتحعلی شاه	خاوری شیرازی
<ul style="list-style-type: none"> ● منتقد تملق‌گویی ● نخستین فرد بازناب‌دهنده واقعات قتل امیرکبیر ● دوری کردن از پرده‌پوشی‌ها و مداحی‌های رایج ● ستایش امیرکبیر در کتاب صدرالتواریخ 	حقایق‌الاجبار ناصری	ناصری	میرزا محمد جعفر خورموجی
<ul style="list-style-type: none"> ● نقد تاریخ‌نویسی سنتی به شیوه علمی ● نقد شیوه تاریخ‌نویسی رضاقلی خان هدایت به دلیل استفاده او از شعر و الفاظ مصنوع ادبی 	صدرالتواریخ	قاجار	محمد حسن خان اعتمادالسلطنه
<ul style="list-style-type: none"> ● نقد شیوه تاریخ‌نویسی رضاقلی خان هدایت به دلیل استفاده او از شعر و الفاظ مصنوع ادبی 	رساله ایراد	قاجار	میرزا فتحعلی خان اخوندزاده
<p>معتقد بود مورخان جدید اروپایی با بررسی سیر حوادث و مطالعه علل و نتایج رویدادها به قوانینی دست یافتند که آن را حکمت تاریخی می‌نامند.</p>	-	قاجار	میرزا آقاخان کرمانی

رویدادها و تحولات مهم انقلاب مشروطه

اوج‌گیری انقلاب و صدور فرمان مشروطه

قتل ناصرالدین‌شاه توسط میرزا رضا کرمانی (از مریدان سیدجمال‌الدین اسدآبادی) به پادشاهی رسیدن مظفرالدین‌شاه که نرم‌خو و فاقد توانمندی‌های لازم برای اداره امور کشور بود. تأسیس انجمن‌های مخفی و نیمه‌مخفی، انتشار روزنامه و کتاب و برپایی مجالس سخنرانی توسط منتقدان و مخالفان صدور فرمان مشروطه توسط مظفرالدین‌شاه در ۱۴ مرداد ۱۳۲۴ ه. ق (۱۲۸۵ ه. ش)

مهم‌ترین رویدادهای منتهی به صدور فرمان مشروطیت

۱. ماجرای نوز بلژیکی

نوز بلژیکی، رئیس گمرک ایران در زمان مظفرالدین‌شاه بود. بازرگانان ایرانی به افزایش حقوق گمرکی و بدرفتاری با ایرانیان اعتراض کردند. آیت‌الله بهبهانی به پوشیدن لباسی شبیه لباس روحانیت توسط نوز اعتراض کرده و این اقدام او را توهین به اسلام تلقی کرد. عده‌ای از بازرگانان در اعتراض به نوز در حرم عبدالعظیم بست نشستند. عین‌الدوله، صدراعظم مظفرالدین‌شاه، در برابر اعتراض‌ها ایستادگی کرد.

۲. اعتراض سایر شهرها

اعتراض مردم کرمان به دلیل فلک کردن و تبعید شدن سه تن از علمای بزرگ شیعه در مقابله با فرقه شیخیه اعتراض مردم خراسان به کمبود نان و ستمگری آصف‌الدوله

۳. ماجرای بانک استقراضی

اخذ امتیاز تأسیس بانک استقراضی از دولت ایران توسط روس‌ها خریداری زمینی موقوفه و متروکه در تهران که قبرستانی در آن قرار داشت و اقدام به ساختن بانک در آن علی‌رغم مخالفت عموم مردم اعتراض علمای نجف و شورش مردم خشمگین تهران با هدایت برخی روحانیان ویران شدن ساختمان بانک توسط مردم

۴. به چوب بستن بازرگانان

بر اثر جنگ روسیه و ژاپن و افزایش حقوق گمرکی، قند گران شد و نارضایتی مردم را برانگیخت. این موضوع به بهانه‌ای تبدیل شد تا **علاءالدوله** معترضان به نوز را گوشمالی دهد. علاءالدوله، حاکم تهران، به دستور صدراعظم، بازرگانان سرشناس و خوشنام تهران را به چوب بست. در اعتراض به این حرکت، بازاریان مغازه‌ها را تعطیل کردند و همراه جمعی از مردم در مسجد شاه جمع و خواستار عزل حاکم تهران شدند. مأموران نظامی با چوب و چماق به جان مردم افتادند.

۵. مهاجرت صفرا

بست‌نشینی علما در حرم عبدالعظیم به پیشنهاد آیت‌الله سیدمحمد طباطبایی به نشانه اعتراض به حکومت خواسته‌های مهاجرین که از طریق سفیر عثمانی اعلام شد: عمل کردن به قوانین اسلامی، ایجاد عدالت‌خانه و عزل علاءالدوله (حاکم تهران) موافقت شاه با خواسته‌های مهاجران و بازگشت آن‌ها به تهران

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

۲۹۷. قیام مهدیون در ..... علیه دولت ..... و مبارزات مردم ..... به فرماندهی امیر عبدالقادر علیه ارتش ..... صورت گرفت.

- (۱) الجزایر - فرانسه - سودان - انگلیس
- (۲) الجزایر - انگلیس - سودان - فرانسه
- (۳) سودان - فرانسه - الجزایر - انگلیس
- (۴) سودان - انگلیس - الجزایر - فرانسه

۲۹۸. تصویر روبه‌رو متعلق به چه کسی است؟

- (۱) ناپلئون بناپارت
- (۲) سیمون بولیوار
- (۳) پتر کبیر
- (۴) ویلهلم یکم

۲۹۹. با تشکیل امپراتوری رایش دوم در آلمان، با اتکا به قدرت نظامی خود، به کدام روش روی آورد؟ (سراسری ۹۳)

- (۱) پا به عرصه رقابت استعماری گذاشت.
- (۲) سرزمین‌هایی در افریقا را مستعمره خود کرد.
- (۳) به توسعه‌طلبی در قاره اروپا پرداخت.
- (۴) به دلیل محدودیت خاک خود به فرانسه لشکر کشید.

۳۰۰. کاوور از رهبران قیام استقلال‌طلبانه کدام کشور اروپایی، در مقابله با دولت مقتدر اتریش بود؟ (سراسری خارج ۹۵)

- (۱) فنلاند
- (۲) ایتالیا
- (۳) سوئد
- (۴) دانمارک

۳۳۱. در کدام شهر، اعتراضات مردم در توهین به امام خمینی (ره) در روزنامه اطلاعات، با وجود تظاهر رژیم شاه، به آزادی و فضای باز سیاسی، به رگبار گلوله بسته شد؟ (سراسری ۹۵)

(۱) قم (۲) کرمان

(۳) تبریز (۴) اصفهان

۳۳۲. با کدام اقدام وحشیانه مأموران رژیم پهلوی، امام خمینی (ره) تقیه و سکوت را در مقابل ظلم و جور شاه، حرام اعلام کردند؟ (سراسری خارج ۹۵)

(۱) سرکوب قیام باشکوه ۱۵ خرداد در تهران و شهرستان‌ها

(۲) به شهادت رساندن طلاب مدرسه طالبیه تبریز

(۳) به خاک و خون کشیدن کفن‌پوشان ورامین

(۴) تهاجم مأموران رژیم به مدرسه فیضیه قم

۳۳۳. با اوج‌گیری سریع انقلاب اسلامی در کشور، حکومت آموزگار در مرداد ۱۳۵۷ به کدام اقدام دست زد؟ (سراسری ۹۰)

(۱) از نخست‌وزیری کناره‌گیری کرد.

(۲) طلاب و مردم قم را به رگبار گلوله بست.

(۳) در اصفهان حکومت نظامی برقرار کرد.

(۴) قیام و طغیان مردم تبریز را به خاک و خون کشید.

۳۳۴. با کدام هدف به دستور آمریکا محمدرضا شاه، شاپور بختیار را که از اعضای جبهه ملی بود مأمور تشکیل کابینه کرد؟ (سراسری خارج ۹۴)

(۱) ممانعت از پیروزی انقلاب اسلامی

(۲) برقراری حکومت نظامی و ایجاد رعب و وحشت در میان مردم

(۳) کابینه شریف امامی نتوانست جریان انقلاب را کند نماید.

(۴) کابینه نظامی ارتشبد از هاری کارآیی خود را از دست داده بود.

1. ۱ ۲ ۳ ۴ ۲۱. ۱ ۲ ۳ ۴ ۴۱. ۱ ۲ ۳ ۴ ۶۱. ۱ ۲ ۳ ۴
۲. ۱ ۲ ۳ ۴ ۲۲. ۱ ۲ ۳ ۴ ۴۲. ۱ ۲ ۳ ۴ ۶۲. ۱ ۲ ۳ ۴
۳. ۱ ۲ ۳ ۴ ۲۳. ۱ ۲ ۳ ۴ ۴۳. ۱ ۲ ۳ ۴ ۶۳. ۱ ۲ ۳ ۴
۴. ۱ ۲ ۳ ۴ ۲۴. ۱ ۲ ۳ ۴ ۴۴. ۱ ۲ ۳ ۴ ۶۴. ۱ ۲ ۳ ۴
۵. ۱ ۲ ۳ ۴ ۲۵. ۱ ۲ ۳ ۴ ۴۵. ۱ ۲ ۳ ۴ ۶۵. ۱ ۲ ۳ ۴
۶. ۱ ۲ ۳ ۴ ۲۶. ۱ ۲ ۳ ۴ ۴۶. ۱ ۲ ۳ ۴ ۶۶. ۱ ۲ ۳ ۴
۷. ۱ ۲ ۳ ۴ ۲۷. ۱ ۲ ۳ ۴ ۴۷. ۱ ۲ ۳ ۴ ۶۷. ۱ ۲ ۳ ۴
۸. ۱ ۲ ۳ ۴ ۲۸. ۱ ۲ ۳ ۴ ۴۸. ۱ ۲ ۳ ۴ ۶۸. ۱ ۲ ۳ ۴
۹. ۱ ۲ ۳ ۴ ۲۹. ۱ ۲ ۳ ۴ ۴۹. ۱ ۲ ۳ ۴ ۶۹. ۱ ۲ ۳ ۴
۱۰. ۱ ۲ ۳ ۴ ۳۰. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵۰. ۱ ۲ ۳ ۴ ۷۰. ۱ ۲ ۳ ۴
۱۱. ۱ ۲ ۳ ۴ ۳۱. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵۱. ۱ ۲ ۳ ۴ ۷۱. ۱ ۲ ۳ ۴
۱۲. ۱ ۲ ۳ ۴ ۳۲. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵۲. ۱ ۲ ۳ ۴ ۷۲. ۱ ۲ ۳ ۴
۱۳. ۱ ۲ ۳ ۴ ۳۳. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵۳. ۱ ۲ ۳ ۴ ۷۳. ۱ ۲ ۳ ۴
۱۴. ۱ ۲ ۳ ۴ ۳۴. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵۴. ۱ ۲ ۳ ۴ ۷۴. ۱ ۲ ۳ ۴
۱۵. ۱ ۲ ۳ ۴ ۳۵. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵۵. ۱ ۲ ۳ ۴ ۷۵. ۱ ۲ ۳ ۴
۱۶. ۱ ۲ ۳ ۴ ۳۶. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵۶. ۱ ۲ ۳ ۴ ۷۶. ۱ ۲ ۳ ۴
۱۷. ۱ ۲ ۳ ۴ ۳۷. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵۷. ۱ ۲ ۳ ۴ ۷۷. ۱ ۲ ۳ ۴
۱۸. ۱ ۲ ۳ ۴ ۳۸. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵۸. ۱ ۲ ۳ ۴ ۷۸. ۱ ۲ ۳ ۴
۱۹. ۱ ۲ ۳ ۴ ۳۹. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵۹. ۱ ۲ ۳ ۴ ۷۹. ۱ ۲ ۳ ۴
۲۰. ۱ ۲ ۳ ۴ ۴۰. ۱ ۲ ۳ ۴ ۶۰. ۱ ۲ ۳ ۴ ۸۰. ۱ ۲ ۳ ۴

ادبیات و هنر

یکی از دستاوردهای برجسته تمدن مصر باستان، ابداع خط‌های مختلف هیروگلیف و دموتیک بود. مصریان با استفاده از نی، کاغذی به نام پاپيروس ابداع کردند. شماری از پاپيروس‌ها حاوی مطالب ادبی، دینی، شرح حال و اقدامات فرعون‌هاست.

• تمدن مصر به دلیل داشتن بناهای باستانی شهرت دارد.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

۲۵. به ترتیب کشف آتش، گسترش صید آبزیان و آغاز کشاورزی

مربوط به چه دوره‌هایی هستند؟

- (۱) نوسنگی - پارینه‌سنگی - میان‌سنگی
- (۲) پارینه‌سنگی - میان‌سنگی - نوسنگی
- (۳) پارینه‌سنگی - میان‌سنگی - میان‌سنگی
- (۴) میان‌سنگی - پارینه‌سنگی - نوسنگی

۲۶. کدام گزینه از نتایج تولید مازاد بر نیاز محصولات کشاورزی نیست؟

- (۱) یک‌جانشینی و به‌وجود آمدن روستاها
- (۲) تخصصی شدن کار
- (۳) شکل‌گیری تجارت و دادوستد
- (۴) شکل‌گیری شهرها و تأسیس تمدن

۲۷. با زوال کدام دولت در میان دو رود اقوام آشوری به

قدرت دست یافتند؟ (سراسری ۹۳)

- (۱) اکدی‌ها (۲) سومری‌ها (۳) آموری‌ها (۴) کلدانی‌ها

۲۸. قوم اکدی در کدام ناحیه بین‌النهرین زندگی می‌کردند و

فرمانروای آنان چه کسی بود؟

کنکور سراسری ۹۸

۱. در کدام کشور باستانی، نخستین بار تاریخ‌نگاری به مفهوم کامل آن، با ظهور هرودت از مورخان بزرگ شروع گردید؟

(۱) هند	(۲) چین
(۳) یونان	(۴) روم
۲. کدام تمدن باستانی عظیم، در شرق کشور (استان کرمان) کشف گردید؟

(۱) شهداد	(۲) جیرفت
(۳) شهر سوخته	(۴) چغامیش
۳. کدام گزینه یکی از دلایل ضعف تاریخ‌نگاری در ایران باستان است؟
  - (۱) مقبول‌تر بودن سنت شفاهی
  - (۲) حملات مکرر بیابان‌گردان و از بین رفتن آثار تاریخی
  - (۳) علاقه و عادت نداشتن به حفظ مطالب سینه به سینه
  - (۴) بی‌توجهی و بی‌علاقگی مورخان به ثبت رویدادهای عصر خود
۴. کدام پادشاه هخامنشی، بیشتر از همه ادعا داشت، به خواست اهورامزدا به مقام پادشاهی دست یافته است؟

(۱) کورش	(۲) کمبوجیه
(۳) خشایارشا	(۴) داریوش یکم
۵. کدام فرد، رهبر منافقان یثرب در دوره حضرت محمد(ص) بود؟

(۱) عبدالله بن ابی	(۲) حباب بن منذر
(۳) سعد بن عباد	(۴) مروان بن حکم

کنکور خارج از کشور ۹۸

۱۶. کدام خلیفه عباسی در طی بیست سال حکومتش با شکست

رقیبان و مخالفان، پایه‌های دولت عباسیان را استحکام بخشید؟

(۱) منصور (۲) مأمون

(۳) معتصم (۴) هارون الرشید

۱۷. کدام اقدام به شی‌هوانگ‌تی از فرمانروایان سلسله «چه این»، در

سرزمین باستانی چین نسبت داده شده است؟

(۱) تکمیل دیوار بزرگ چین

(۲) گشایش جاده معروف ابریشم

(۳) جلوگیری از ورود آئین بودا به کشور

(۴) رواج مجدد اندیشه و آیین کنفوسیوس

۱۸. در کدام گاه‌شماری باستانی ایران، هر ۱۲۰ سال یک ماه به

دوازده ماه سال اضافه می‌کردند؟

(۱) یزدگردی (۲) اوستایی

(۳) دوازده حیوانی (۴) سلوکی

۱۹. در دوره کدام پادشاه ساسانی، در جنگ با رومیان گردیانوس امپراتور

روم کشته شد و در دیگری والرینوس به اسارت ایرانیان درآمد؟

(۱) خسرو انوشیروان (۲) خسرو پرویز

(۳) شاپور یکم (۴) شاپور دوم

۲۰. در کدام کتاب، مجموعه‌ای از قوانین و محاکمات عصر ساسانی به

زبان پهلوی گردآوری شده است؟

(۱) دینکرد (۲) شاپورگان

(۳) هزار افسان (۴) مادیان هزار دادستان

(۱) مرکز - حمورابی

(۲) جنوب - سارگن

(۳) مرکز - سارگن

(۴) جنوب - حمورابی

۲۹. مجسمه طلایی بز در تصویر زیر، از زیباترین آثار به‌جامانده کدام

سلسله باستانی در جهان است؟ (سراسری ۹۱)

(۱) سومریان

(۲) آشوریان

(۳) هخامنشیان

(۴) ایلامیان

۳۰. امپراتوری سارگن چه محدوده‌ای را دربر می‌گرفت و او بر

کشور - شهرهای کدام اقوام مسلط شد؟

(۱) سواحل شرقی دریای مدیترانه تا کوه‌های زاگرس - سومر

(۲) از سواحل خلیج فارس تا بین‌النهرین - سومر

(۳) از سواحل خلیج فارس تا بین‌النهرین - آمور

(۴) از سواحل شرقی دریای مدیترانه تا کوه‌های زاگرس - آمور

۳۱. فرعون‌ها در کدام دوره امپراتوری در اوج قدرت بودند و صحراهای

گرم در کدام قسمت‌های مصر واقع شده‌اند؟

(۱) قدیم - شرق و غرب

(۲) قدیم - شمال و جنوب

(۳) میانه - شرق و غرب

(۴) میانه - شمال و جنوب

۳۲. پیشرفت شیوه‌های آبیاری و اخراج هیگسوس‌ها به ترتیب

مربوط به کدام دوره‌های تاریخی مصر باستان هستند؟

(۱) میانه - جدید

(۲) قدیم - جدید

(۳) جدید - قدیم

(۴) میانه - قدیم

درس ۶ یونان و روم

یونان باستان

یونان در جنوب شبه‌جزیره بالکان و جزیره‌های مجاور آن در دریاهای مدیترانه و اژه واقع شده است. بخش وسیعی از یونان را کوه‌های صخره‌ای و در میان آن‌ها دشتهای حاصلخیز کوچک فراگرفته است. موقعیت شبه‌جزیره‌ای این کشور و برخورداری از سواحل طولانی با خلیج‌ها و بریدگی‌های مناسب برای ایجاد لنگرگاه و کشتیرانی و دریانوردی مناسب است.

نکته: آسیای صغیر (ترکیه امروزی) از جمله مناطقی بود که دولت - شهرهای یونانی به منظور گسترش قلمرو و توسعه نفوذ فرهنگی و اقتصادی خود، به آن یورش بردند. افسانه جنگ تروا که در کتاب ایلیاد نقل شده، بازگوکننده یکی از آن یورش‌هاست.

تمدن مینوسی

واقع در جزیره کرت در جنوب یونان برگرفته از نام مینوس، پادشاه افسانه‌ای جزیره کرت قومی دریانورد و دارای روابط بازرگانی با مصر و دیگر مناطق هم‌جوار بقایای کاخ شاهی مینوسیان، نشانه قدرت، رفاه و معماری پیشرفته آنان است. از بین رفتن بر اثر کشمکش با اقوام مهاجر

فیلیپ دوم، شاه مقدونیه، با تشکیل ارتشی نیرومند از طوایف جنگجوی مقدونی، دولت - شهرهای یونان را مطیع خود کرد. فیلیپ قصد داشت به ایران حمله کند، اما پیش از آنکه اقدامی انجام دهد به قتل رسید. اسکندر مقدونی، پسر و جانشین فیلیپ، پس از فرونشاندن شورش یکی از دولت - شهرهای یونان به ایران لشکرکشی کرد. سپاهیان اسکندر در چندین نبرد بر سپاه هخامنشی پیروز شدند و مصر، آسیای صغیر، بین‌النهرین و ایران را فتح کردند. اسکندر به هند نیز لشکرکشی کرد و تا رود سند پیش رفت. بعد از مرگ اسکندر، یکی از سردارانش در یونان به قدرت رسید.

فرهنگ و تمدن یونان باستان

۱ دین

به خدایان متعدد اعتقاد داشتند. مهم‌ترین خدایان: دوازده خدای ساکن در کوه المپ و در رأس آنان زئوس، خدای آسمان و آذرخش قرار داشت. آتنا، خدایانوی خرد، محافظ شهر آتن بود. یونانیان، معابد و پرستشگاه‌هایی داشتند و نیایش‌هایشان غالباً با تقدیم هدیه و قربانی به خدایان انجام می‌شد. قدرت و نفوذ کاهنان یونان باستان نسبت به کاهنان مصر و بین‌النهرین کمتر بود. جشن‌ها و مسابقات مختلفی از جمله بازی‌های المپیک (هر چهار سال یک بار) به احترام خدایان و برای بزرگداشت قهرمانان برگزار می‌شد.

معبد پارتنون - آکروپولیس آتن

۲ حکومت و سیاست

یکی از ویژگی‌های برجسته تمدن یونان باستان، شیوه حکومتی متفاوتی بود که توسط یونانیان به وجود آمد. با توسعه دریانوردی و گسترش تجارت خارجی، طبقه ثروتمندان و اشراف به جای شاهان قدرت را در دست گرفتند. حاکمیت نوعی از مردم‌سالاری که بر اساس آن حق رأی و اجازه مشارکت در اداره امور دولت - شهرها در آتن برای مردان بالغی وجود داشت که از پدر و مادر آتنی به دنیا آمده بودند. زنان، بردگان و بیگانگان مقیم آتن که اکثریت جمعیت این دولت - شهر را تشکیل می‌دادند، از حق رأی و شرکت در اداره امور سیاسی محروم بودند. نگارش اولین قانون یونان توسط **سولون** انجام شد.

۳ فلسفه

یونان زادگاه فلسفه و پیشگام در تفکر فلسفی بود. **مهم‌ترین فلاسفه:** سقراط، افلاطون و ارسطو. فلسفه یونان تأثیر زیادی بر فیلسوفان مسلمان، به‌ویژه فیلسوفان ایرانی مانند فارابی و ابن‌سینا گذاشت.

آجرنوشته چغازنبیل

نقش برجسته برنزی هفت
جنگجو - شوش، قرن ۱۲ ق.م.

دین و اعتقادات در ایلام

از جمله محبوب‌ترین خدایان ایلامی، اینشوشیناک به معنی خدای شهر شوش بود و معبد چغازنبیل، ستایشگاه این خدا محسوب می‌شد.

پیکره ملکه نپیرآسو

پیکره الهه ناروندی

نکته: در اسناد حقوقی و قضایی ایلام، سندها و تعهدات با سوگند به الهه ناروندی ضمانت می‌شد.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

۵۷. مهاجرت گروه‌هایی از جمعیت‌های انسانی از آفریقا، آسیای مرکزی، قفقاز و شبه‌قاره هند به سوی ایران در چه دوره‌ای صورت گرفته است؟

(۱) دوره پارینه‌سنگی جدید

(۲) دوره فراپارینه‌سنگی

(۳) دوره نوسنگی

(۴) دوره پارینه‌سنگی قدیم

۵۸. کهن ترین نشانه و آثاری که از حضور انسان در ایران تاکنون کشف شده، مربوط به کدام منطقه است؟

- (۱) تپه حصار در دامغان (۲) بستر کشف رود در مشهد
(۳) هلیلان در ایلام (۴) غاریافته در لرستان

۵۹. در تپه زاغه قزوین بقایای کدام اشیاء به دست آمده است؟

- (۱) سفال (۲) مس (۳) سنگ صابونی (۴) مفرغ

۶۰. مفرغ های کشف شده در کدام ناحیه بهترین نمونه از صنعت و هنر فلزکاری ایران به شمار می روند؟

- (۱) لرستان (۲) همدان (۳) کرمان (۴) ایلام

۶۱. اشیاء و ظروف سنگ صابونی بیشتر در کدام نواحی کرمان ساخته می شد؟

- (۱) تل ابلیس و تپه یحیی (۲) شهداد و تل ابلیس
(۳) شهداد و جیرفت (۴) جیرفت و تپه یحیی

۶۲. حکومت ایلام سرانجام بر اثر یورش کدام اقوام فروپاشید و پایتخت بخش شرقی ایلام چه نام داشت؟

- (۱) آشوریان - انزان (۲) آشوریان - شوش
(۳) سومریان - انزان (۴) سومریان - شوش

۶۳. معبد چغازنبیل در کجا قرار دارد و از شاهکارهای کدام تمدن است؟

- (۱) نینوا - آشور (۲) بابل - امور
(۳) شوش - ایلام (۴) اور - سومر

۶۴. تصویر زیر تندیس از جنس مفرغ از دوره کدام سلسله باستانی در ایران به یادگار مانده است؟

(سراسری ۹۲)

(۱) ماد

(۲) ایلام

(۳) اشکانی

(۴) هخامنشی